

Granskning av överförmyndare i samverkan

KUNGSBACKA, MÖLNDAL, HÄRRYDA, OCH
PARTILLE KOMMUN

Building a better
working world

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1. Inledning.....	3
1.1. Bakgrund.....	3
1.2. Syfte och revisionsfrågor	3
1.3. Revisionskriterier	3
1.4. Metod	3
1.5. Avgränsningar och ansvarig nämnd.....	4
1.6. Förklaring av centrala begrepp	4
2. Styrning och uppföljning.....	5
2.1. Organisation	5
2.2. Nämndens styrning.....	5
2.3. Uppföljning.....	7
2.4. Omställning utifrån covid-19 och sekretess vid distansarbete	8
2.5. Uppföljning av vidtagna åtgärder utifrån 2014 års utredning	9
2.6. Vår bedömning	12
3. Samlad bedömning.....	13
3.1. Bedömning utifrån revisionsfrågorna.....	13
3.2. Slutsatser.....	13
Bilaga 1. Bakgrund.....	15
Bilaga 2. Revisionskriterier.....	16
Bilaga 3. Källförteckning.....	18
Bilaga 4. Överförmyndarens årshjul	20

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kungsbacka, Mölndal, Härryda och Partille genomfört en granskning av nämnden för överförmyndare i samverkan. Syftet med granskningen har varit att bedöma om nämnden bedriver en ändamålsenlig verksamhet med en tillräcklig intern kontroll. Vidare har granskningen syftat till att bedöma om verksamheten bedrivs i enlighet med de intentioner som angavs vid bildandet av den gemensamma nämnden.

De huvudsakliga resultat som framkommit i granskningen är att:

- ▶ Nämnden styr verksamheten genom verksamhetsplan, delegeringsordning och internkontrollplan. Nämnden följer upp verksamhet och ekonomi genom månadsuppföljningar, delårs- och årsbokslut samt genom uppföljning av internkontroll. Nämndens ledamöter utför även en årlig stickprovskontroll utifrån upprättad internkontrollplan. Nämnden får vidare information om verksamheten vid nämndsammanträden. Vi noterar att den information som nämnden erhåller inte alltid kan utläsas av protokoll. Vidare saknas en röd tråd mellan riskanalysen och kontrollmomenten i internkontrollplanen.
- ▶ I den utredning som genomfördes inför bildandet av den gemensamma förvaltningsorganisationen lämnades ett antal rekommendationer. Granskningen visar att nämnden vidtagit åtgärder utifrån rekommendationerna och att verksamheten i stort bedrivs utifrån de då angivna intentionerna.
- ▶ Det saknas en samsyn kring nämndens interna arbetsformer och ansvarsfördelningen mellan nämnd och förvaltning. Enligt vår mening finns det en risk att detta försvårar nämndens möjlighet att fullgöra sitt uppdrag.

Utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning är vår sammanfattande bedömning att nämnden för överförmyndare i samverkan i stort bedriver en ändamålsenlig verksamhet med en tillräcklig intern kontroll samt att verksamheten bedrivs utifrån de intentioner som angavs vid bildandet av den gemensamma nämnden. Utifrån granskningen lämnar vi nedanstående rekommendationer. Vi rekommenderar nämnden att:

- ▶ Säkerställa att nämnden utvecklar samsyn kring sina arbetsformer och att dessa dokumenteras.
- ▶ Tillse att det finns en tydlig koppling mellan identifierade risker och kontrollmoment i internkontrollplanen.
- ▶ Säkerställa att den uppföljning och information som nämnden erhåller dokumenteras i protokoll.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Från den 1 oktober 2015 har de fyra kommunerna Kungsbacka, Mölndal, Härryda, och Partille en gemensam förvaltningsorganisation för överförmyndarfrågor. Från den 1 januari 2019 har de även en gemensam nämnd.¹ Inför bildandet av den gemensamma förvaltningsorganisationen genomfördes under 2014 en utredning. Utredningen har därefter legat till grund för bildandet av den gemensamma förvaltningsorganisationen och nämnden. Kommunrevision i de fyra samverkande kommunerna har bedömt det som väsentligt att granska om nämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll samt om de slutsatser som lämnades i 2014 års utredning har beaktats i nämndens verksamhet. En fullständig bakgrund återfinns i bilaga 1.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om nämnden för överförmyndare i samverkan bedriver en ändamålsenlig verksamhet med en tillräcklig intern kontroll. Vidare syftar granskningen till att bedöma om verksamheten bedrivs i enlighet med de intentioner som angavs vid bildandet av den gemensamma nämnden.

Granskningen inriktas på följande revisionsfrågor:

- ▶ Har nämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning?
 - Vad följer nämnden upp?
 - Hur ofta sker uppföljning?
 - Vilka åtgärder vidtas utifrån uppföljningen?
- ▶ Har nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll?
- ▶ Bedrivs verksamheten i enlighet med de intentioner som angavs vid bildandet av den gemensamma nämnden?
 - Har nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån de slutsatser som framkom i den utredning som genomfördes inför nämndens bildande?

1.3. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna för denna granskning beskrivs närmare i bilaga 2.

1.4. Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer och skriftliga frågor. Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att sakfelsgranska rapporten. En fullständig källförteckning återfinns i bilaga 3.

¹ Från och med 1 februari 2019 ingår även Öckerö i tjänstemannaorganisationen, men inte i den gemensamma nämnden.

1.5. Avgränsningar och ansvarig nämnd

Granskningen avser nämnden för överförmyndare i samverkan - Härryda, Kungsbacka, Mölndal och Partille. Granskningen avgränsas i enlighet med ställda revisionsfrågor.

1.6. Förklaring av centrala begrepp

Huvudman

Den person som har en god man eller förvaltare.

Ställföreträdare

Den person som är god man eller förvaltare.

God man

Att vara god man är ett uppdrag som går ut på att tillvarata huvudmannens juridiska och ekonomiska rättigheter. Det kan exempelvis handla om att betala räkningar, ansöka om bidrag eller se till att beviljade insatser fungerar.

Förvaltare

En person som själv inte kan sköta sina angelägenheter kan få en god man. En person som dessutom är "ur stånd att vårda sin egendom (Föräldrabalken 11. Kap 7 §) kan få en förvaltare förordnad för sig. Förvaltarskap är en tvångsåtgärd och får bara anordnas när ett godmanskap inte är en tillräcklig hjälp.

Årsräkningar

I årsräkningen ska ställföreträdare redovisa hur huvudmannens tillgångar har förvaltats under året. Generellt sett innebär detta att huvudmannens ekonomi ska redovisas genom att ange tillgångar och skulder, samt utgifter och inkomster, vid periodens början och slut.

2. Styrning och uppföljning

Kapitlet besvarar revisionsfrågan om nämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning samt om nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll. Vidare besvarar kapitlet revisionsfrågan om verksamheten bedrivs i enlighet med de intentioner som angavs vid bildandet av den gemensamma nämnden. Våra iakttagelser baseras på dokumentstudier, skriftliga frågor samt intervjuer med tjänstepersoner och nämndsledamöter. Kapitlet avslutas med vår bedömning.

2.1. Organisation

Den gemensamma överförmyndarnämnden i Kungsbacka, Mölndal, Härryda, och Partille (fortsättningsvis kallat samverkanskommunerna) är ny sedan 1 januari 2019. Nämnden har enligt reglementet till uppgift att verkställa överförmyndarverksamheten i de samverkande kommunerna, i enlighet med de bestämmelser som anges i Föräldrabalken (1949:381), kommunallagen (2017:725) samt andra lagar och förordningar.² Den gemensamma nämnden består av fyra ordinarie ledamöter och fyra ersättare. Respektive samverkande kommun utser en ledamot och en ersättare per mandatperiod.

Mölndals stad är enligt reglemente värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i värdkommunens organisation. Kommunfullmäktige i Mölndals stad utser nämndens ordförande och vice ordförande bland nämndens ledamöter.³

Förvaltningen som benämns Överförmyndare i samverkan (fortsättningsvis kallat förvaltningen) fullgör nämndens uppdrag. Förvaltningen ingår i Mölndals stads organisation och samtliga medarbetare i förvaltningen är anställda av Mölndals stad. I förvaltningen finns en enhetschef, elva handläggare samt två administratörer. Förvaltningen är indelad i två rotlar. Den ena roteln ansvarar för handläggningen i Kungsbacka och Partille. Den andra roteln ansvarar för handläggning i Mölndal, Härryda och Öckerö.⁴ Handläggarna och ärendemängden är i stort jämnt fördelad på de båda rotlarna.

2.2. Nämndens styrning

Nämndens styrning av verksamheten sker framförallt genom upprättande av verksamhetsplan, delegeringsordning och internkontrollplan.

2.2.1. Verksamhetsplan

Verksamhetsplanen anger nämndens målsättningar. Verksamhetsplan 2020–2022 beslutades av nämnden december 2019. I verksamhetsplanen anges tre målsättningar. Respektive målsättning bryts ner i en eller två indikatorer. För respektive indikator anges utfallet för tidigare år och det värde nämnden strävar mot under innevarande år.⁵ Nedan beskrivs mål och indikatorer.

² Lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn, Förmyndarskapsförordningen (1995:379).

³ Utgångspunkten vid fullmäktiges val ska vara att den ledamot som valts av fullmäktige i värdkommunen ska väljas till ordförande, den ledamot som valts av fullmäktige i Kungsbacka ska väljas till vice ordförande.

⁴ Öckerö kommun ingår i den gemensamma förvaltningsorganisationen men ingår inte i nämnden.

⁵ I verksamhetsplanen kallat "nivå"

Mål 1: Tillsynen genom granskningen av årsräkningar ska vara effektiv, god och rättssäker.

Indikator:

- ▶ Årsräkningar, andel påbörjade per den 30 september.
- ▶ Årsräkningar, andel granskade per den 1 jun.

Mål 2: Tillsynen genom granskningen av redovisningar från gode män för ensamkommande barn ska vara effektiv, god och rättssäker.

Indikator:

- ▶ Andel kompletta redovisningar granskade inom två månader.

Mål 3: Överförmyndaren ska ha lämpliga och kunniga ställföreträdare.

Indikator:

- ▶ Utbildningsinsatser för ställföreträdare ska hållas minst två gånger per år.
- ▶ Alla nya ställföreträdare där förvaltning av egendom ingår i uppdraget ska ha ett godkänt kursintyg eller ha genomfört ett godkänt kunskapstest.

2.2.2. Förvaltningens arbete utifrån nämndens verksamhetsplan

Av intervju framgår att förvaltningen har en veckoplan för hur många årsräkningar som ska granskas utifrån nämndens målsättningar. Varje rotel har utifrån veckoplanen ett eget mål för hur många årsräkningar som ska granskas.

Granskning av årsräkningar sker utifrån en checklista. Granskningen tar mycket tid då årsräkningarna lämnas in på papper. Det beskrivs att tidsåtgången för granskning av årsräkningar kan variera stort då årsräkningarnas omfattning skiljer sig åt. Det finns enligt uppgift utmaningar kring att digitalisera hanteringen då medelåldern på ställföreträdarna är hög och en stor andel uppges vara negativt inställda till ytterligare digitalisering.

Förvaltningen genomför utbildningar för ställföreträdare två gånger per år. Därtill genomförs även kunskapsprov för ställföreträdare där förvaltning av egendom ingår. Det beskrivs att tillgången på ställföreträdare för närvarande är god även om det är svårt att hitta ställföreträdare för huvudmän med exempelvis missbruksproblematik. Det finns även en utmaning gällande anhöriggodemän som inte alltid har samma intresse av de administrativa åtaganden som åligger en ställföreträdare.

2.2.3. Delegeringsordning

I delegeringsordningen som fastställdes av nämnden januari 2020 anges verksamhetens mandat att fatta beslut. Av delegeringsordningen framgår att nämnden ska fatta beslut om följande ärendetyper:

- ▶ Framställning eller yttrande till kommunfullmäktige
- ▶ Beslut om entledigande av ställföreträdare p.g.a. olämplighet
- ▶ Beslut att häva avtal om sammanlevnad i oskiftat bo.⁶

⁶ "Oskiftat bo" avser dödsbo som inte varit föremål för arvskifte.

- ▶ Beslut om vitesföreläggande.
- ▶ Alla beslut som delegaten anser vara tveksamma
- ▶ Alla beslut som delegaten föreslår avslag till

Med undantag av de ärendetyper som anges ovan har förvaltningen full delegation. I delegeringsordningen beskrivs vilken delegat som har rätt att fatta beslut för en viss ärendetyp och utifrån vilket lagrum delegationen utgår. Av delegeringsordningen framgår att handläggare har delegation att fatta beslut i de flesta ärenden. Undantag gäller dock ärenden med koppling till Offentlighet och sekretesslagen (2009:400) och Dataskyddsförordningen (GDPR) där enhetschef har ensam delegation.

2.2.4. Internkontroll och riskanalys

Av reglemente framgår att nämnden ansvarar för att den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig samt i enlighet med vad som anges i Mölndals stads reglemente för intern kontroll. Nämnden beslutade i december 2019 om internkontrollplan och riskanalys för 2020. Det beskrivs att förvaltningen tar fram förslag på internkontrollplan och riskanalys till nämnden. Nämnden har möjlighet att lägga till risker och kontrollmoment men har enligt uppgift inte hittills gjort detta.

I riskanalysen för 2020 har åtta risker identifierats. Brist på lämpliga ställföreträdare, brist på säkra besöksrum, brister i granskningens utförande, och kompetensbrist/kompetensförlust anses vara de största riskerna. Granskning av internkontrollplanen visar att merparten av de kontrollmoment som återfinns i denna avser *handläggningen av ärenden*. Därutöver finns kontrollmoment som avser ekonomisk uppföljning till nämnd och rapportering till tingsrätt. För övriga risker som beskrivits ovan saknas kontrollmoment. Av internkontrollplanen framgår vem som är kontrollansvarig, vem kontrollen ska rapporteras till och vilken månad kontrollen ska ske.

2.3. Uppföljning

Förvaltningen följer upp verksamhet och ekonomi utifrån ett årshjul (se bilaga 4) . Enligt samstämmiga uppgifter är medarbetarna på förvaltningen aktiva i uppföljningen och ansvarar för olika områden i den.

Nämnden erhåller ekonomisk uppföljning i samband med månadsrapport per april och december samt i delårsrapport per augusti. Därtill erhåller nämnden en samlad uppföljning av verksamhet och ekonomi i verksamhetsberättelse i samband med årsbokslut. Avrapportering av internkontrollplanen sker dels löpande under året i så kallade internkontrollrapporter, dels i verksamhetsberättelse i samband med bokslut. Av protokollgranskning framgår att nämnden under 2020 erhållit uppföljning utifrån årshjulet.

Av protokollgranskning framgår att nämnden under året bland annat erhållit följande internkontrollrapporter:

- ▶ **Juni: granskade årsräkningar**

Rapporten visade att 64 procent av årsräkningarna hade granskats i slutet av maj månad vilket var mer än nämndens målsättning på 62 procent.

- ▶ **Augusti: redovisningar gällande ensamkommande barn**
Rapporten visade att samtliga redovisningar inkomna i tid för perioden granskats inom två månader i enlighet med nämndens målsättning i verksamhetsplanen.
- ▶ **December: omprövning förvaltare**
Enligt internkontrollplanen ska det rapporteras till nämnd hur omprövningar av förvaltare gått under 2020. Rapporten visade att samtliga omprövningar hade genomförts per december, åtta omprövningar inväntade dock komplettering och var ännu inte avslutade.
- ▶ **December: Överklagade arvoden**
Rapporten visade att tingsrätten i majoriteten av de fall som överklagats dömt till överförmyndarens fördel.

Utöver de uppföljningar som nämnden erhåller genomför även nämndens ledamöter en årlig stickprovskontroll. Stickprovskontrollen avser uttagstillstånd, rätt arvode enligt arvodesriktlinjer och aktkontroll.

Av intervju framgår att nämnden har stort förtroende för förvaltningen. Nämnden uppger att det inte funnits några behov av att besluta om åtgärder under året utifrån uppföljningen. Det framgår att nämnden i samband med beslut om verksamhetsplan 2021–2023 reviderade två mål utifrån den uppföljning som nämnden erhållit.

Av protokollgranskning framgår att nämnden löpande erhållit information från enhetschef vid nämndsammanträden. Det kan inte utläsas av protokoll vilken information som nämnden erhållit.

2.4. Omställning utifrån covid-19 och sekretess vid distansarbete

Förvaltningen genomförde i mars 2020 en riskanalys med anledning av den pågående pandemin. Riskanalysen utgick från Mölndals stads mall för riskbedömning vid verksamhetsförändring. I riskanalysen identifierades risken för smittspridning bland personal och hög frånvaro som de två största riskerna. Utifrån de risker som identifierades i riskbedömningen upprättade förvaltningen en handlingsplan. I handlingsplanen beskrivs de åtgärder som förvaltningen vidtagit för att hantera riskerna. En av åtgärderna avser exempelvis frivilligt distans-/hemarbete två- tre dagar i veckan för att minska smittspridningen.

Förvaltningen har upprättat *Rutin för hemarbete*. Av rutinen framgår de regler som gäller för dokumenthantering och sekretess vid hemarbete, utöver vad som anges i nämndens dokumenthanteringsplan. Av rutinen framgår bland annat att arbetsdator ska vara låst när den inte bevakas och att sekretesshandlingar inte får hanteras via e-post eller andra externa kommunikationsverktyg så som Microsoft Teams.

Distansarbete kräver en del förberedelser, dels utifrån att originalhandlingar inte får lämna kontoret ⁷, dels utifrån att förvaltningen mottar en stor mängd handlingar i pappersformat. Vid distansarbete måste originalhandlingar skannas in i förvaltningens verksamhetssystem. Det framgår att förvaltningen tidigare har varit restriktiv med att skanna in handlingar eftersom det har saknats teknisk möjlighet att gallra inskannade handlingar från verksamhetssystemet. Detta uppges dock vara åtgärdat sedan årsskiftet 2020/2021. Det möjliggör enligt förvaltningen för ett ökat digitalt arbete.

Det beskrivs att rutinen för hemarbete har tagits fram i samråd med medarbetare och redogjorts för på arbetsgruppsmöten. Rutinen har även reviderats under året vid behov. Det framgår att förvaltningen följer Mölndals stads rekommendationer för säkrare distansmöten under Corona-pandemin.

Av skriftliga svar framgår att nämnden under 2020 hållits informerad om förvaltningens åtgärder för att minska smittspridningen, sekretessfrågor, inköp av mobiltelefoner och utmaningar med hemarbete. Det kan inte utläsas av protokoll att nämnden mottagit denna information.

2.5. Uppföljning av vidtagna åtgärder utifrån 2014 års utredning

Inför bildandet av den gemensamma förvaltningsorganisationen genomfördes under 2014 en utredning på uppdrag av de fyra samverkande kommunerna. Utredningen avsåg att ge en översiktlig bild av hur den nya organisationen kunde utformas och har legat till grund inför beslut om införandet av den gemensamma förvaltnings- och nämndsorganisationen. I utredningen framkom bland annat att åtgärder behövde vidtas för att skapa en enhetlig organisation med rätt kompetens. Åtgärder behövde också vidtas för att säkerställa en ändamålsenlig tillsyn och servicenivå.

Av intervju med nämndens ledamöter framgår att det inom nämnden saknas samsyn kring ett antal frågor. Det rör sig framförallt om nämndens arbetsformer och om hur nämndens styrning ska se ut och fungera. Det finns olika syn på arbetsfördelningen mellan nämnd och förvaltning, exempelvis som den kommer till uttryck i delegeringsordningen. En del av den bristande samsynen kan hänföras till åsikter om att nämndens arbetsformer i för hög utsträckning följer värdkommunen Mölndals stads arbetsformer och inte är tillräckligt fristående.

I syfte att bedöma huruvida nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån de rekommendationer som lämnades i 2014 års utredning har skriftliga frågor ställts till förvaltningen. I tabell 1 nedan framgår de rekommendationer som lämnades i utredningen samt de åtgärder som vidtagits. Vidare framgår vår bedömning per rekommendation.

⁷ Undantaget är årsräkningar och kunskapstester för godemän. Samtliga gode män måste klara ett kunskapstest som verksamheten har utformat för att föreslås som god man eller förvaltare. Detta för att säkerställa att gode män har kompetens och kännedom om vad som är lagstadgat om uppdraget.

Rekommendation	Vidtagna åtgärder	Bedömning
Synkronisering av arvodesnivåerna för ställföreträdare måste ske.	Nämnden har i januari 2019 beslutat om en arvodesriktlinje som gäller för ställföreträdare i samtliga kommuner.	
Särskilda informations- och motivationsinsatser för berörda tjänstemän och politiker bedöms nödvändiga.	<p>Samtliga nya nämndsledamöter har genomgått en intern introduktion och en extern introduktionsutbildning. Det genomförs kortare utbildningsinsatser kring olika områden på nämndsammanträden.</p> <p>Förvaltningen har löpande kontakt med en kontaktperson i respektive kommun. Enhetschef träffar kommundirektör i respektive kommun två gånger per år. Enhetschef har även informerat om verksamheten i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i kommunerna. Av intervju framgår att samverkan med samverkanskommunerna fungerar väl.</p>	
Tillsynsnivån behöver ses över.	Av skriftliga svar framgår att tillsynsnivån ses över kontinuerligt. Varje år görs en utvärdering av tidigare års granskningsrutiner. Det finns rutiner för granskningen av tillsynsnivån i form av instruktioner och checklistor.	
Servicenivån behöver ses över.	Inför bildandet av den gemensamma nämnden genomfördes en översyn av servicenivån. Det uppges att förvaltningen upplever att den service som tillhandahålls är förenligt med vad som föreskrivs i förvaltningslagen.	
Arkiven måste få samma systematik.	Av skriftligt svar framgår att samtliga ärenden arkiveras i närarkivet. Av dokumentstudier framgår att en arkivbeskrivning finns upprättad utifrån arkivlagen (1990:782) och arkivreglemente för Mölndals stad.	

Gemensamma rutiner, mallar, blanketter och informationsmaterial måste tas fram.	Samtliga blanketter, mallar, rutiner och informationsmaterial är gemensamma.	
Individuella kompetensutvecklingsplaner för berörd personal behöver tas fram.	Samtliga nyanställda har enligt uppgift en kompetensutvecklingsplan. I kompetensutvecklingsplanen ingår ett internt introduktionsprogram. Nyanställda erbjuds även en extern grundutbildning. För övrig personal görs en årlig översyn av vilka utbildningar som erbjuds och vem som kan vara i behov av utbildning.	
Full delegering bör ske till tjänstemannaorganisationen.	Av skriftliga svar och dokumentstudier framgår att tjänstemannaorganisationen har full delegation. Nu gällande delegeringsordning beslutades av nämnden i januari 2020.	
Återsökning bör skötas av respektive kommun. ⁸	Av skriftliga svar framgår att återsökning tidigare har skett i respektive kommun. Det framgår dock att ersättning numera utgår som en schablonersättning till följd av ändrade nationella regler.	
Enhetschef skall ha kunskap om överförmyndarverksamhet.	Enhetschefen har juridisk utbildning och har tidigare arbetat som handläggare på förvaltningen mellan 2015–2018.	
Särskilda resurser bör avsättas för att säkra en rättssäker och effektiv rekrytering av ställföreträdare.	Av skriftliga svar framgår att det finns en utsedd handläggare som ansvarar för att hålla i informationsmöten för samtliga personer som vill ha uppdrag som god ställföreträdare. Utöver detta finns personal som deltar vid externa utbildningar för nya ställföreträdare. Det beskrivs att förvaltningen upplever att de personalresurser som avsatts för ändamålet är tillräckliga.	

Tabell 1. EY:s uppföljning av vidtagna åtgärder. Teckenförklaring: = åtgärdad

⁸ Regeringen har i förordningen (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. infört nya regler kring kommunernas möjlighet till statlig ersättning. Förordningen träder ikraft den 1 juli 2017. Genom förordningens reglering försvinner bland annat möjligheten för kommunernas överförmyndare att direkt till Migrationsverket återsöka arvoden till gode män för ensamkommande barn.

2.6. Vår bedömning

Av kommunallagen framgår att nämnder ska tillse att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och riktlinjer samt utifrån väsentliga bestämmelser i lag eller annan författning.

Granskningen visar att nämnden styr verksamheten genom verksamhetsplan, delegeringsordning och internkontrollplan. Nämnden följer upp verksamhet och ekonomi genom månadsuppföljningar, delårs- och årsbokslut samt genom uppföljning av internkontroll. Nämndens ledamöter utför även en årlig stickprovskontroll utifrån upprättad internkontrollplan. Nämnden får vidare information om verksamheten vid nämndsammanträden. Den information som nämnden erhåller kan inte alltid utläsas av protokoll. Vi noterar också att det i flera delar saknas en röd tråd mellan riskanalysen och kontrollmomenten i internkontrollplanen.

Utifrån ovanstående bedömer vi att nämnden i huvudsak säkerställt en ändamålsenlig styrning, uppföljning och intern kontroll.

I den utredning som genomfördes inför bildandet av den gemensamma förvaltningsorganisationen lämnades ett antal rekommendationer. Granskningen visar att nämnden vidtagit åtgärder utifrån rekommendationerna och att verksamheten i stort bedrivs utifrån de då angivna intentionerna.

Avslutningsvis visar granskningen att det i delar saknas en samsyn kring nämndens interna arbetsformer och ansvarsfördelningen mellan nämnd och förvaltning. Enligt vår mening finns det en risk att detta försvårar nämndens möjlighet att fullgöra sitt uppdrag. Vi bedömer utifrån ovanstående att nämnden i stort har tillsett att verksamheten bedrivs i enlighet med de intentioner som angavs vid bildandet av den gemensamma nämnden.

3. Samlad bedömning

3.1. Bedömning utifrån revisionsfrågorna

Revisionsfrågor	Bedömning
Har nämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning?	Ja, i huvudsak. Nämnden styr verksamheten genom verksamhetsplan, internkontrollplan och delegeringsordning. Uppföljning sker genom månadsuppföljningar, delårs- och årsbokslut, verksamhetsberättelse samt genom rapporter om internkontroll. Nämnden får löpande information vid nämndsammanträden. Den information som nämnden mottar kan inte alltid utläsas av protokoll.
Har nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll?	Ja. Nämnden antar årligen en internkontrollplan och riskanalys. Det saknas i flera delar en röd tråd mellan riskanalysen och kontrollmomenten i internkontrollplanen. Internkontrollplanen följs upp löpande under året genom rapporter som redovisas till nämnden.
Bedrivs verksamheten i enlighet med de intentioner som angavs vid bildandet av den gemensamma nämnden?	Ja. Nämnden har vidtagit åtgärder utifrån de rekommendationer som lämnades i utredningen. Verksamheten bedrivs i stort utifrån de intentioner som angavs. Det saknas samsyn kring delar av nämndens interna arbetsformer och ansvarsfördelningen mellan nämnd och förvaltning. Det finns risk att detta försvårar nämndens möjlighet att fullgöra sitt uppdrag.

3.2. Slutsatser

Utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning är vår sammanfattande bedömning att nämnden för överförmyndare i samverkan i stort bedriver en ändamålsenlig verksamhet med en tillräcklig intern kontroll samt att verksamheten bedrivs utifrån de intentioner som angavs vid bildandet av den gemensamma nämnden. Vi bedömer att det finns utvecklingsområden kopplat till samsyn kring nämndens interna arbetsformer. Enligt vår mening finns det risk att detta kan försvåra nämndens möjlighet att fullgöra sitt uppdrag. Granskningen visar även att den information som nämnden erhåller inte alltid protokollförs. Det saknas även en röd tråd mellan riskanalysen och kontrollmomenten i internkontrollplanen.

Utifrån granskningen lämnar vi nedanstående rekommendationer. Vi rekommenderar nämnden att:

- ▶ Säkerställa att nämnden utvecklar samsyn kring sina arbetsformer och att dessa dokumenteras.
- ▶ Tillse att det finns en tydlig koppling mellan identifierade risker och kontrollmoment i internkontrollplanen.
- ▶ Säkerställa att den uppföljning och information som nämnden erhåller dokumenteras i protokoll.

Göteborg den 17 februari 2021

Johan Palmgren
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Maria Carlsrud Felander
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Christoffer Henriksson
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kvalitetssäkrare
Ernst & Young AB

Bilaga 1. Bakgrund

I varje kommun skall det finnas en överförmyndare eller överförmyndarnämnd. Överförmyndaren är kommunal tillsynsmyndighet för kommunens ställföreträdare (gode män, förvaltare och förmyndare). Överförmyndarens uppdrag är att motverka rättsförluster för personer som själva inte kan tillvarata sina rättigheter.

Nämnden ansvarar enligt reglemente för överförmyndarverksamheten i de samverkande kommunerna och utövar tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet.

Inför bildandet av den gemensamma förvaltningsorganisationen genomfördes under 2014 en utredning på uppdrag av de fyra samverkande kommunerna. Utredningen avsåg att ge en översiktlig bild av hur den nya organisationen kunde utformas och har sedermera legat till grund inför beslut om införandet av den gemensamma förvaltningsorganisationen och nämndsorganisationen. I utredningen framkom bland annat att åtgärder behövde vidtas för att skapa en enhetlig organisation med rätt kompetens. Vidare framkom att åtgärder behövde vidtas för att säkerställa en ändamålsenlig tillsyn och servicenivå.

Respektive kommunrevision i de fyra samverkande kommunerna har utifrån ovanstående bedömt det som väsentligt att granska om nämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll samt om de slutsatser som lämnades i 2014 års utredning har beaktats i nämndens verksamhet.

Ansvarsgrunderna som är relevanta i denna granskning är bland annat risk för bristande måluppfyllelse, styrning och internkontroll avseende verksamhet och ekonomi.

Bilaga 2. Revisionskriterier

Kommunallagen (2017:725)

I 6 kap. 6 § anges att nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

I 11 kap. 1 § anges att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§.

Nämndens reglemente

- ▶ Av reglemente framgår att nämnden ansvarar för och verkställer överförmyndarverksamheten i Härryda, Kungsbacka, Mölndal och Partille kommuner. Mölndals stad är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i värdkommunens organisation. Nämndens huvudsakliga uppgift är att utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet.
 - ▶ Nämnden ska arbeta för långsiktigt hållbar utveckling ur ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv.
 - ▶ Nämnden ska, inom ramen för sitt uppdrag, uppdatera och förenkla sitt regelbestånd.
 - ▶ Nämnden ska informera om sin verksamhet i alla de samverkande kommunerna.
 - ▶ Nämnden ska utveckla brukarinflytandet och dialogen med kommuninvånarna i alla samverkande kommuner.
 - ▶ Nämnden ska samverka med övriga kommunala nämnder i samverkanskommunerna, andra myndigheter och med enskilda organisationer som berörs av nämndens verksamhetsområde.
 - ▶ Nämnden ska följa utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ska hos berörd kommunfullmäktige, kommunstyrelse eller annan nämnd lägga fram de förslag som behövs.
 - ▶ Nämnden ska lämna yttranden som berör dess verksamhet.
- ▶ Kommunfullmäktige i respektive samverkanskommun delegerar, i de delar som berör den egna kommunen, till nämnden att inom sitt verksamhetsområde och utan kommunfullmäktiges särskilda godkännande, under förutsättning att ärendet inte är av principiell betydelse eller annars av större vikt:
 - ▶ Själv eller genom ombud föra samverkanskommuns talan i alla mål och ärenden som faller inom nämndens verksamhetsområde, med rätt att å samverkanskommunernas

vägnar träffaöverenskommelse om betalning, ingå förlikning och sluta annat ekonomiskt avtal.

- ▶ Lämna yttranden i offentliga utredningar, promemorior, lagförslag och motsvarande i de fallfrågan endast berör nämndens verksamhetsområde och inte bedöms vara av strategisk betydelse för samverkanskommun av dess kommunstyrelse
- ▶ Nämnden ansvarar för det egna arkivet enligt vad som anges i värdkommunens Mölndals stads arkivreglemente.
- ▶ Nämnden ansvarar för att den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig och i enlighet med vad som anges i Mölndals stad reglemente för intern kontroll. Nämnden ska rapportera till fullmäktige i samtliga samverkanskommuner.

Överförmyndarorganisation HKMP rådgivningsrapport (2014)

I 2014 års utredning föreslogs en avtalsbaserad samverkansorganisation med sitt säte i Mölndal och med Mölndal som värdkommun. I utredning föreslogs att den nuvarande totala tjänstgöringsgraden avseende tjänstemän skulle behållas i samverkansorganisationen. Det föreslogs även en tjänstemannaorganisation med ett tydligt chefskap och delvis med en fördelning av arbetsuppgifter efter ärendetyp. Det föreslogs även att nämnderna avskaffas och att ensamma överförmyndare med Ersättare inrättas.

Bilaga 3. Källförteckning

Intervjuförteckning

- ▶ Enhetschef, 2021-01-08
- ▶ Gruppintervju med handläggare, 2021-01-12
- ▶ Intervju med nämnd, 2020-01-12

Skriftliga frågor

- ▶ Svar på skriftliga frågor avseende vidtagna åtgärder utifrån 2014 års utredning
- ▶ Svar på skriftliga frågor avseende rutiner för hemarbete och sekretess

Källförteckning

- ▶ Arkivbeskrivning och beskrivning av allmänna handlingar Överförmyndarnämnden, 2020
- ▶ Arkivreglemente för Mölndals stad, 2015
- ▶ Arvodesriktlinjer, 2019
- ▶ Budget Överförmyndare i samverkan, 2020
- ▶ Delegeringsordning, 2020
- ▶ Dokumenthanteringsplan, 2020
- ▶ Ekonomirapport, april 2020
- ▶ Ekonomirapport, augusti 2020
- ▶ Handlingsplan systematiskt arbetsmiljö- och hälsoarbete, 2020
- ▶ Internkontrollplan, 2020
- ▶ Internkontrollreglemente Mölndal stad, 2008
- ▶ Internkontrollrapport - redovisningar gällande ensamkommande, 2020
- ▶ Internkontrollrapport - överklagade arvoden, 2020
- ▶ Internkontrollrapport - granskade årsräkningar, 2020
- ▶ Internkontrollrapport - omprövning förvaltarskap, 2020
- ▶ Protokoll från sammanträden, 2019
- ▶ Protokoll från sammanträden, 2020
- ▶ Reglemente för internkontroll
- ▶ Reglemente och avtal för gemensam överförmyndarnämnd, 2018
- ▶ Rekommendation för säkrare distansmöten under Coronapandemin för Mölndal stad, 2020
- ▶ Riskanalys, 2020
- ▶ Riskbedömning kring pandemin ÖFS, 2020
- ▶ Rutin - rekrytering av ställföreträdare, odaterad

- ▶ Rutin - tillgänglighet & service, odaterad
- ▶ Rutin - upplärning av nyanställd överförmyndarhandläggare, 2020
- ▶ Rutin för hemarbete, 2020
- ▶ Uppföljning överklagade arvodesbeslut - bilaga till internkontrollrapport överklagade arvoden, 2020
- ▶ Verksamhetsplan, 2020–2022

Bilaga 4. Överförmyndarens årshjul

